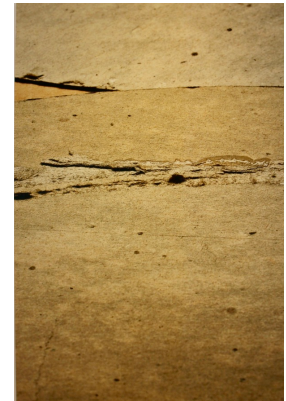

Niet zomaar papier en karton

EXPO. Thomas Demand

De Duitse kunstenaar Thomas Demand legt papieren modellen vast op beeld om ze vervolgens te vernietigen. M Leuven pakt uit met zijn eerste Belgische solotentoonstelling, 'House of Card', waarin illusie en werkelijkheid door elkaar lopen, verborgen details op de voorgrond treden en architectuur zich losmaakt van fysieke gebouwen alleen.

Een rafelige houtcirkel of misschien een zandvlakte? Nee, het is een maquette van architect John Lautner die Demand vereeuwigde. Hij houdt je voor de gek en benadert de modellen van zo dichtbij dat het abstracte sculpturen worden.

Concannon #58

©Maya Toebat

Thomas Demand (°1964) is opgeleid tot beeldhouwer, maar ontpopte zich tot fotograaf van levensgrote maquettes in gekleurd papier en karton. Hij reconstrueert gevonden beelden als 3D modellen, die hij vernietigt zodra ze zijn vastgelegd. Zo is hun enige bestaansreden het uiteindelijke fotobeeld. Curator Valerie Verhack haalde Demand naar Leuven en nam geen genoegen met een bestaande retrospectieve. Er kwam een nieuwe expositie, die focust op de rol van architectuur in Demands werk van de afgelopen vijftien jaar. Zoals de titel 'House of Card' doet vermoeden staat het papieren model centraal. Met die maquettes zoekt Demand de grenzen op van het vluchtige, maar ze functioneren tegelijk als een geheugen. 'Ze zijn een soort afbeeldingen van wat we ons herinneren in plaats van wat er echt was', vertelt hij op de online vernissage.

Verdwalen in illusies

De grens tussen realiteit en fictie in Demands werk is flinterdun. Een van de eerste werken van de expo is 'Embassy' (2007). Negen foto's van Demand in een labyrint van de Duitse architect Arno Brandlhuber leiden je door de Nigeriaanse ambassade in Rome – van de façade tot de rommelige bureaus. Op het eerste gezicht lijken het foto's van echte kantoortaferelen, dan onthullen zich de potloodlijnen en plakbandstukjes op de papieren modellen. Dat is het knappe van Demands werk. Zijn beheersing van lichtinval en materialen maken de gefotografeerde modellen bedrieglijk levensecht, maar de maquettes bevatten bewust ook gebreken. Ze raken de perfectie aan, maar bereiken die net niet. Zo flirt Demand met de werkelijkheid en stelt hij de transparantie van foto's in vraag.

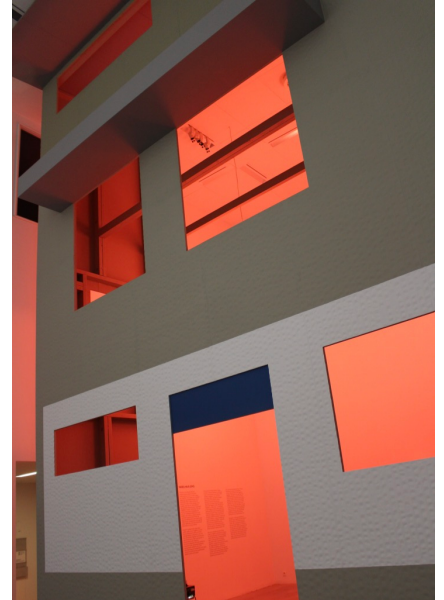

Met een smoesje raakte Demand binnen op de ambassade. Hij maakte foto's van het gebouw die hij in zijn atelier nabouwde.

Stubborn nail

‘Embassy’ maakt *fake news* tastbaar, een thema dat zich niet alleen uit in de vorm van de nagebootste ambassade, maar ook in het verhaal erachter. In de Nigeriaanse ambassade werd in 2001 blanco hoofdingspapier gestolen, waarmee de Amerikaanse inlichtingendiensten valse contracten maakten. Daarmee toonden ze aan dat de toenmalige Iraakse president Saddam Hoessein in Afrika uranium probeerde te verwerven, wat George Bush als pleidooi gebruikte om Irak binnen te vallen.

Demand kaart vaker politiek-maatschappelijke problemen aan. Enkele zalen verder komen we bij ‘Nagelhaus’ (2010). Samen met het Londense architectenbureau Caruso St John won Demand in 2008 de wedstrijd voor de herinrichting van de Escher-Wyss-Platz in Zürich. Ze ontwierpen een restaurant en kiosk, ingeklemd onder de snelwegbrug - zoals de maquette ervan net in de museumzaal past. Hun inspiratie haalden ze bij een eethuis uit Chongqing (China) dat koppig standhield terwijl de omliggende gebouwen plaatsgemaakt hadden voor een winkelcentrum. Na drie jaar ging het restaurant zelf tegen de grond, wat tot protest leidde. In Zwitserland daarentegen zorgde de wederopbouw voor ophef. ‘Nagelhaus’ werd het onderwerp van een referendum en mocht uiteindelijk niet doorgaan. In M staat de levensgrote maquette van het restaurant centraal, die samen met foto’s, illustraties en video’s het verhaal uitvoerig documenteert. Ze roepen een hele reeks vragen op, over stedelijke ontwikkeling en de westerse houding tegenover China.

De constructie in Zürich kreeg rood licht, waar de lampionnen aan herinneren.

Oog voor detail

Demands zet details in de verf waar anderen aan voorbijgaan. Dat zien we vooral in de fotoreeks ‘Model Studies’, waarin hij niet zijn eigen modellen fotografeert, maar die van de Amerikaanse architect John Lautner, het Japanse architectenbureau SANAA en de Frans-Tunesische modeontwerper Azzedine Alaïa. Hij zoomt in op vormen en texturen waardoor de beelden tastbaar ogen. Tegelijk bereiken de modellen een zekere abstractie doordat Demand ze uit hun gebruikscontext haalt. Als *objets trouvés* zijn het niet langer prototypes van het uiteindelijke gebouw of kledingstuk, maar kunstwerken op zich. Ze zijn de weerslag van een denkproces, de link tussen hand en geest, zoals Alaïa’s beduimelde patronen mooi illustreren.

Alaïa’s patronen met plooien, krullen en scheuren zijn relikwieën van een intens werkproces.

‘House of Card’ is niet zomaar een fotografietentoonstelling. Het is een meerlagige expo, waarin fotobeelden en maquettes elkaar ondersteunen. Demand laat ons door een nieuwe bril naar de werkelijkheid kijken. Een bril die de realiteit expliciet vervormt, details buitengewone proporties aanmeet en alles via subtiele verwijzingen in verbinding brengt. Wanneer we het dakterras van M oplopen, lijkt het dan ook alsof we opnieuw in een werk van Demand zijn beland.

House of card - tot 18 april 2021 - M Leuven